

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за академичната длъжност „професор“ (професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата), обявен в ДВ, бр. 3/05.01.2018 г. с единствен кандидат доц. дн Светла Йовчева Колева

автор: проф. дн Кольо Коев, ПУ „Паисий Хилендарски“

Както повелява жанрът, най-напред ще предложа някои числа, отразяващи публично видимата страна на работата на кандидата. Светла Колева участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „ професор“ общо с 19 публикации, от които 9 на френски и 1 на английски език. Между тези публикации няма основен текст, който да организира цялото около себе си, но пък подобно кумулативно представяне има предимството да демонстрира по-отчетливо различните страни от научните постижения на доц. Колева. Впрочем такъв текст можеше да бъде току-що излязлата на английски език в поредицата Social Sciences and Global Knowledge монография *Totalitarian Experience and Knowledge Production: Sociology in Central and Eastern Europe 1945-1989*, но тя е коректно оттеглена от списъка, защото голяма част от нея е представена като дисертация за доктор на науките. Споменавам обаче това изследване, защото го намирам за значимо постижение на българската социология (включително с факта, че получава признание чрез публикация в престижно западноевропейско издателство) и защото то задава модела на поредица от лекционни курсове на кандидата, за които ще стане дума по-нататък. Останалите трудове, систематизирани в научната автобиография, очертават представителен хоризонт на предложените за оценка изследвания и добре ги локализират в генеалогията на авторовото творчество. Измежду тях държа да отбележа съставителството (заедно със Симона Тренева и Диана Ненкова) на сборника *Социологията в България през погледа на поколенията (интервюта с български социолози)*. То не е посочено сред публикациите, представени за конкурса, но го откроявам като своеобразно свидетелство както за пристрастието на Светла Колева към документалната работа, така и за интереса ѝ към проблемите на паметта и на поколенията в социологията (за което ще стане дума във втората част на Становището). Тя е участвала с доклади в 33 научни конференции (повечето от тях международни).

Важна част от кариерното развитие на доц. Колева е работата със студентите. Това не е самоочевидно като се има предвид, че основният ѝ ангажимент е в научноизследователски институт, а не в университет. Този факт обаче не само не възпрепятства значителния обем четени от нея лекционни курсове (при това не само в България, но и в Канада), а по-скоро стимулира стремежа на кандидата да изпробва тезите си пред различни аудитории от млади хора. Всъщност заглавията на някои от курсовете релефно демонстрират приемствеността между изследователска дейност и преподаване. Например: „Социологията в Централна и Източна Европа в периода 1945-1989: сравнителен анализ на дисциплинарните траектории“ (СУ „Кл. Охридски“), „Идеи и фигури в българската социология“ (НБУ), „Социология и тоталитарни режими“ (Университет Квебек в Монреал).

Третата страна от научната дейност на Светла Колева е работата ѝ по изследователски проекти (колективни и индивидуални). За последните десет години тя е участвала в девет проекта (от тях 6 национални и 3 международни), като в пет случая е била или ръководител на целия проект, или на българския екип в него.

Обобщавайки трите аспекта на така предложената статистика, ще кажа, че тя демонстрира добър баланс между изследвания, преподаване и публикационна активност, както и отчетлива видимост на кандидата в международните научни мрежи. Като признание в този смисъл могат да се разглеждат петте рецензии за нейни трудове (две от тях в чужди списания)

В края на първата част от моето Становище ще отбележа специално ангажираността на Светла Колева с правенето на научна политика: един мандат (2009-2012 г.)

Председател на БСА, активна дейност в Международната асоциация на френскоезичните социолози (AISLF) като член на Бюрото и съпредседател на различни работни групи, участие в редакционните колегии на списание *Социологически проблеми*, на *Studies of Changing Societies* и на *Cahiers de recherche sociologique*.

Доц. Колева организира научните си приноси в три рубрики: 1) *Епистемология на социологията и социалните науки*; 2) *Социология и социални науки – (интер)дисциплинарно развитие и институционални промени*; 3) *Социални трансформации и граждански иновации*. Наистина, тези рубрики релевантно обобщават научните постижения не само в представените за конкурса трудове, но и в

цялостната ѝ изследователска дейност. Без да оспорвам систематизираните в тях приноси, които според мен са абсолютно коректно формулирани, аз бих обособил отделна – четвърта – група: *Памет и поколения в социологията*. Смятам това за необходимо, защото твърде общото заглавие най-вече на първата рубрика замъглява някои от най-сериозните приноси на автора, особено през последните години. Струва ми се, че те са много по-добре забележими в така откроената четвърта рубрика. Тук включвам най-вече публикации: №№1, 4, 5, 6, 8, 11, 14 и ще обърна по-специално внимание на някои от тях.

Тази линия на теоретичен и емпиричен интерес е според мен особено важна, защото пронизва и останалите, очертани от автора траектории и най-вече фокуса върху екзистенциалната ситуация на социологията днес и специално на българската социология. Така например Светла Колева показва как своеобразната зависимост от изминатия път (дисциплинарното – и дисциплиниращото особена (не)чувствителност – бreme от времето на комунизма) съопределя обстоятелството българската социология да се характеризира с дефицит на интерес към състраданието в социалните отношения и по-общо към социалните афекти (№5). От друга страна, анализът на ключови казуси на (всекидневни и научни) ценностни сблъсъци води автора до следния важен извод (имащ по-обща валидност, макар и направен във връзка със закъсняващия социално-научен разказ за спасяването на българските евреи): „Историческата истина във връзка със *социалния контекст* [курсив мой, К.К.] на нейното изявяване, интерпретиране и интегриране е тази, която създава неудобство, и когато историческият факт не е анализиран в съвкупността от своите [включително и афективни – добавка моя, К.К.] измерения, се стига до изместване, изтласкване, заличаване на изследвания проблем с цялата му морална и политическа тежест“ (№4, с. 379).

Бих казал също, че тъкмо чувствителността на доц. Колева към конфигурацията „памет-поколения“ ѝ позволява да демонстрира как в един конкретен случай на силова политика – заличаването на името „Институт по социология“ – е закодирана (под формата на загриженост за българската социология) *битка срещу социологията* (позната и от предишни етапи на нейното развитие) (публ. № 6), и по-общо да анализира използването на академичната реформа в България като властови

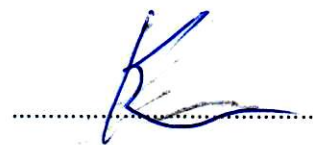
инструмент за административно реструктуриране на институционалната организация на социалните науки в разрез с логиката на тяхното познавателно развитие (№ 11).

Завършвайки коментара си върху очертаната от мен рубрика с приноси на автора, ще кажа още, че интересът на Светла Колева към паметта и поколенията в социологията намира израз също и в *инсцениране на специфични публични полета*, в които се срещат български социолози от различни поколения, участвали в различни етапи от формирането на нейното развитие: в единия случай чрез специален брой на сп. *Социологически проблеми* (публикация № 1), в другия – чрез цитирания вече сборник с интервюта на български социолози.

Тесните рамки на Становището ме накараха да акцентирам изключително върху една недостатъчно отчетливо подчертана от Светла Колева страна от нейните научни постижения. Съвсем декларативно ще изброя освен това като съществени теоретични приноси разработването на понятийна мрежа за осмисляне на новата ситуация на социално научно знание (добър пример тук е понятието „нехегемонистични социологии“), адаптиране на понятия към българската ситуация, които в такъв контекст придобиват променено и разширено значение (например понятието „всекидневно гражданство“), поставянето на съществения въпрос за по-интензивна саморефлексивност на участващите научни дисциплини като релевантен отговор на администрирането на правенето на наука в процеса на „интернационализация на интердисциплинарността“.

В заключение:

Аргументираната в Становището висока оценка за качеството на научно-изследователската и преподавателската дейност и за несъмнената теоретична стойност на коментираните трудове ми дава основание убедено да препоръчам на членовете на Научното жури да присъдят научното звание Професор на доцент, дн. Светла Йовчева Колева.

Проф. дн Кольо Коев

София, 20.04.2018